

וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר עַד בְּרַעַל - וְיִן אֶתְּרֵן יִבְלֵן מִיָּד כְּשֶׁלֶךְ

מִן: עַד בְּרַעַל יִבְלֵן מִיָּד כְּשֶׁלֶךְ

בענין המשיח משלים הם. ובימות המלך המשיח יודע לכל לאיזה דבר היו משל ומה ענין רמז בהן ב אמרו חכמים אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכיות בלבד :

① עַד בְּרַעַל

"אין מקרא יוצא מיד פשוטו א"ר כהנא בר הוינא בר תמיני סרי שנין והוה נבירנא ליה לבליה הש"ס ולא הוה ידענא דאין מקרא יוצא מיד פשוטו עד השתא מאי קביל דליגבר איניש וחדר ליסבר :"

② מִתְּרַבְּרֵן אֶתְּרֵן מִן: עַד

האמרה הזאת היא אחת מסגולות המבקרים אשר בכל הזמנות מציינים עליה לאמר הן אחד מחכמי התלמוד אשר לכל דבריהם קודש יאמר הודה בעדות פיו כי גם קרא מקרא לא ידע. דרשות רחוקות חלקו ועומק פשוטו של מקרא זר היה לו. ובכן להם המדעיים כביכול הירידים לפשוטו של מקרא יתרו רב עליו ועל חבריו.

אולם גם בזה חשבתם כצדס. אם אך נעיין בדברי חכמינו מאורי התורה ולא נצייא דברים אחדים מתוך הענין להטעות בהם את הקורא. מקטע זה יתראה כאלו מראש לא ידע כלל כי אם הדרש ואך אחרי כן נתחדש לו הבאור הפשוט אשר על פיו יפרשו המה המבקרים את המקרא. ובאמת ימצא המעיין כי אשר ידעו המה אחרו היתה ודרך פשוטו של מקרא שנתחדש לו מפוסקני אם יאות לאלה הפרשנים.

③ מִיָּד כְּשֶׁלֶךְ

וַיֹּאמֶר זָבֹב
עַם-פָּבַשׁ וַנֹּמֵר עַם-גְּדִי יִרְבֵּץ וְעֹגֵל
וְכַפִּיר וּמְרִיא יִחְדּוּ וְנֶעַר קָטָן נִהְגַּב בָּם:
וּפְרָה וְדָב תִּרְעִינָה יִחְדּוּ יִרְבְּצוּ יִלְדִיֵּהֶן
וְאַרְיֵה כִּבְקָר יֹאכַל-תְּבֹן: ה וְשַׁעֲשַׁע יִוֹנֵק
עַל-חַר פֶּתֶן וְעַל מְאוּרֹת צַפְעוֹנֵי גַמּוּל
יִדּוּ הָדָה: ט לֹא-יִרְעוּ וְלֹא-יִשְׁחִיתוּ בְּכָל-
הָר קִדְשֵׁי כִּי-מִלֵּאָה הָאָרֶץ דַּעַה אֶת-
יְהוָה כַּמִּים לִים מְכַסִּים: פ

④ כְּשֶׁלֶךְ מִיָּד כְּשֶׁלֶךְ מִן: עַד

א. אל יעלה על הלב שבימות המשיח יבטל דבר ממנהגו של עולם או יהיה שם חידוש כמעשה בראשית אלא עולם כמנהגו הולך. וזה שני בישעיה וגר זאב עם כבש ונמר עם גדי ירבץ משל וחידיה. ענין הדבר שיהיו ישראל יושבין לבטח עם רשעי העולם המשולים בזאב ונמר. שני זאב ערבות ישדרם נמר שוקד על עריהם. ויחזור כולם לדת האמת ולא יגולו ולא ישחיתו אלא יאכלו דבר המתור בנחת כישראל. שני ואריה כבקר יאכל תבן: וכן כל כיוצא באלו הדברים הכתובין

מִיָּד כְּשֶׁלֶךְ מִן: עַד

הרעות הגדולות הללו הנעשות בין אישי בני אדם מזה לזה כפי המטרות והתאוות וההשקפות והדעות, כולם גם הם נספחים להעדר, לפי שכולם מחויבי הסבלות, כלומר מהעדר החכמה, כשם שהסומא מחמת העדר הראות לא יחדל מלהכשל ולהחבל, ולחבול גם בוולתו, מחמת שאין לו מה שיגנההו בדרך. כך כתות בני אדם, כל אחד כפי ערך סבלותו פועל בעצמו ובוולתו רעות גדולות ביחס לאישי המין, ואלו היתה שם חכמה אשר יחסה לצורה האנושית כיחס הכח הרואה אצל העין כי אז היו גמנעים כל נוקיו מעצמו ומוולתו, כי בידיעת האמת מסתלקת האיבה והשנאה, ויבטלו נוקי בני אדם זה לזה, וכבר הבטיח בכך ואמר וגר זאב עם כבש ונמר עם גדי ירבץ וגר ופרה ודב תרעינה וגר ושעשע יונק וגר, ואחר כך נתן סבה לכך ואמר כי סבת סלוק אלה השנאות וההתקוטטויות וההשתלטויות היא ידיעת בני אדם או אמתת האלוה, ואמר לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, דע זה.

⑤ מִיָּד כְּשֶׁלֶךְ

וַיִּנְתַּתִּי שְׁלוֹם בְּאֶרֶץ וּשְׁכַבְתֶּם וְאִין
מִחְרִיד וְהִשְׁבַּתִּי חֵיהָ רַעַה מִן-הָאָרֶץ
וְחָרַב לֹא-תַעֲבֹר בְּאֶרְצְכֶם:

⑥ כְּשֶׁלֶךְ מִיָּד כְּשֶׁלֶךְ מִן: עַד

השגת הראב"ד הל' א. אל יעלה על הלב שבימות המשיח כי עד משלים. א"ל והלא מונח נפורה והשכמי סיה רעה מן הארץ.

⑦ מִיָּד כְּשֶׁלֶךְ

מ"ב א. אל יעלה על הלב שבימות המשיח יבטל דבר ממנהגו של עולם כי עד משלים: כתב הראב"ד ז"ל והלא כבוד נפורה והשכמי סיה רעה מן הארץ ע"ל: ואני שומר חילו בלתי להקשות היה לנו להקשות חסוק לי דהא כתיב וישעיה ב' ד' ולא יש אף גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה ומעמה קרל ומשל טשי למע לי אלא פנחות הן ואין משיבין עליהן וכבר כתב ר"מ ז"ל מה הפקד שאין הדברים מקובלים ולא יודע ביורון עד שיבא נפורה בימינו. ומ"מ כמה שהקשה הראב"ד ז"ל י"ל דסיה רעה משל על אמתה רעה וכמו שדרשו ז"ל וצ"ר והיבול נפורה סיה רעה אלמתי (וישג לו) על אמת אדוני וכבר הקדים ר"מ ז"ל (פירל ס"א) שכל מה שפורה נביאים הכל רעה נפורה והוא מה שלמרו ז"ל נמנלה. מי א"סא מדי נביאי ומפני דלל רמיז דלאורייתא:

סייב א אל יעלה על לב וכו'. השיג הראב"ד ו"ל והלא כמות בתורה והשגתי מיה רעה מן הארץ עד כאן. ואין זו השנה כמו ששאר הכתובים משל גם זה משל על אומה רעה כמו שדרשו (וי מים) על חיה רעה אכלתהו. אבל מה שרלווי להאמין ביה שהדברים הם גם כפשוטם בלרן ישראל כדכתיב (ישעי יל) לא ידעו ולא ישיחו כלל הר קדשי כי מלאה הארץ, הארץ הידועה, וכן והשגתי מיה רעה מן הארץ, אבל בשאר אלפים עולם כמנהגו טוהג והכתובים הם משל שכן כמות (ישעי ט) ולא ישא גוי אל גוי מרוב ולא ילמדו עוד מלמטה ובלרן ישראל ימקיס הפשט והמשל ובנין יודע האמת.

בורחות מהיישוב, ואם בחמת קרי ונסחם ואין רודף (ויקרא כז) הארץ תשם אז ירבה חית השרה בטבע, וזה פשוט.

10 המקרא והמסורה הז' ה' ח' ט' ק' ר' ש' ט' צ' כ' כ"א

15 המשנה כ"א ל' א' ב'

אם" במחלת ימצא הנגב והבה ומת אין לו דמים: ב אם יזרח השמש עליו דמים לו שלם ישלם אם אין לו ונמפר בגנתו:

1. אמנם הראב"ד בהשגותיו כתב שם: אמר אברהם, והלא בתורה והשגתי היה רעה מן הארץ, ועל זה העיר במגדל עז שם: כמה שהקשה הראב"ד יש לומר דחיה רעה משל על אומה רעה כו', וגם כפי הרב"דו שעל הרמב"ם ה' מלכים שם כתב: אין זו השנה, כמו ששאר הכתובים משל גם זה משל כו', ובהערותי לסי מלחמות השם מרבינו אברהם בנו של הרמב"ם (ע' סיה) כתבתי שמפליא לחשוב כי הראב"ד אחרי ראותו שהרמב"ם מבאר הפסוקים דרך משל ופדגיש שגם כל כיוצא באלו הדברים כו' משלים, משיג עליו מפתוק נוסף ולא תעלה על דעתו שגם אותו פסוק יכולים להבין כמשל, אמנם, דייק הראב"ד בסגנון השגתו בכתבו והלא בתורה השבתי היה רעה, לא נקט והלאו. כתוב"א אך הדגיש שיסוד השגתו הוא אשר כן כתוב בתורה, כלומר בתורה הכתובה על ידי משה רבינו ע"ה, כי זהו אחד התבדלים שבין נבואת כל אחד מהנביאים לבין נבואת משה רבינו, כאשרם בזה פקודי רמ"ח רע"א דבכל הנביאים אית משל במלייהו ולא צחצחא נבואתהו כדקא יאות כמח דהיה ביה במשה, זה שהעיר הראב"ד על דברי הרמב"ם שביאר דברי ישעיהו בדרך משל ומליצה באמרו: הלא מצינו כן בתורה שאין לפרש דבריה כמשליצה לבד.

16 המשנה כ"א ל' א' ב'

ז הבא במחלת בין ביום בין בלילה אין לו דמים אלא אם הרגו בעל הבית או שאר האדם פטורין. ורשות יש לכל להרגו בין בחול בין בשבת בכל מיתה שיכולין להמיתו. שני אין לו דמים: ח ואחד הבא במחלת או גנב שנמצא בתוך גגו של אדם או בתוך חצרו או בתוך קרפיפו בין ביום בין בלילה. ולמה נאמר במחלת לפי שדרך רוב הגנבים לבוא במחלת בלילה:

11 המשנה כ"א ל' א' ב'

ו כל הדברים שאמרנו הן דרך הנבואה לכל הנביאים הראשונים והאחרונים חוץ ממה רבינו ורבן של כל הנביאים. ומה הפרש יש בין נבואת משה לשאר כל הנביאים. שכל הנביאים בחלום או במראה ומשה רבינו והוא ער ועומד. שני ובכוא משה אל אהל מועד לדבר אתו וישמע את הקול: כל הנביאים על ידי מלאך לפיכך רואין מה שהן רואין במשל וחידה, משה רבינו לא על ידי מלאך. שני פה אל פה אדבר בו, ונאמר ודבר יי אל משה פנים אל פנים, ונאמר ותמונת יי יכית. כלומר שאין שם משל אלא רואה הדבר על כוריו בלא חידה בלא משל. הוא שהתורה מעידה עליו ומראה ולא בחידות, שאינו מתנבא בחידה אלא במראה שרואה הדבר על כוריו:

17 המשנה כ"א ל' א' ב'

השנת הראב"ד הלכה ה. ואחד הבא במחלת או גנב שנמצא בתוך גגו של אדם או בתוך חצרו או בתוך קרפיפו בין ביום בין בלילה. א"ל שני נמנע מלכמות אם דמתי ש"ל ש"ע שדרשו חכמים אם זרחה טשטש עליו דרך משל אם נרוד לך הכנר כשטש שלם כל על עסקי נפשות וכו' אפס"כ אין מקרא יזאל מידי פשוטו כיוס אינו רשאי להרגו ש"ל גנב כל כיוס אלא להשפוט שופט וכורח מיד וש"ל מפתח לגנוב ממון גדול ולפסוד על כעליו להרגו אלא גנב בלילה מפני שגנב לילת יודע שעתל כניס כניס א"ל כל להרוג א"ל ליסרנ אכל גנב יוס א"ל כעל טביס מניו כנימו ושפוטט בעלמל כול וחי רשעי כל מנין די לו סט.

12 המשנה כ"א ל' א' ב'

לפי"ו? נראה ליישב קושית הרב"דו על הראב"ד, דעל הפסוק "והשבתי חיה רעה מן הארץ" לא שייך לכאורה לומר דחוא "משל וחידה", דהרי הרמב"ם עצמו כתב בהלכות יסוה"ת דלעיל גבי נבואתו של משה רבינו "שאין שם משל, אלא רואה הדבר על כוריו בלא חידה ובלא משל" (מדבריו מן הגרי"ז זצ"ל)

13 המשנה כ"א ל' א' ב'

ח (תקלד) ו ובג"כ, אית משל במלייהו, דלא צחצחא נבואתהו כדקא יאות, כמה דהיה ביה במשה, דהוה צחצחא כנבואתיה בכלא. בנין * דנהירו נפיק * מעילא, מאתר דכל נהורין נפקין מניה, ומטא לדרגיה, * ומתמן יניק נבואתיה, ונהירו, מה דלא הוה כדון לכלא, * לכל שאר נביאין. אינון מאריהו דחלמא, מאריהו דמראה, כלהו ינקי מאתר דא לתתא, בלא חבורא דלעילא, על דא דדרגא אחרא חתאה * מיניה דאיהו לבד.

18 המקרא והמסורה הז' ה' ח' ט' ק' ר' ש' ט' צ' כ' כ"א

החבדל שביניהם בהשקפתם זו היה לו תוצאות בהלכה למעשה בין חבא במחלת. שלדעת הרמב"ם (הלכות גיבה פ"ט דיה) הבא במחלת גר בין ביום בין בלילה, ועל זה כותב הראב"ד בהשגתו שם: א"א איני נמנע מלכתוב את דעתי שגיל שאע"פ שדרשו חכמים אם זרחה עליו חשפט דרך משל אם ברוד לך הדבר כשפט שלא בו על עסקי נפשות וכו' אע"פ אינו יוצא מידי פשוטו, כיוס אינו רשאי להרגו כו', והיא כותבת לשיטתו שלא יבא בתורת משה בישי כ"א וזהו עליו חשפט" להפארת המליצה. אם ברוד לך הדבר כשפט."

14 המשנה כ"א ל' א' ב'

כ] אל יעלה על הלב כו'. עיין השגות. נראה כותתו דדברי תורה אין לפרש דרך משל (כמו נביאים), ואין מקרא שבתורה יוצא מידי פשוטו, ואין זה קר, דשפידי בישראל שרויים על אדמתם והיא מיושבת. הרי כתיב [בראשית ט כ] ונתתי מוראכם וחתכם שהחית

לו שורש במציאות כלל. שלכן אמרו כי המתרגם פסוק כצורתו הרי זה בראי (קדושין מ"ט ע"א). לאשר עלינו להבין הכתובים לפי רחם. ובכן אין להוכיח מהוראת המבטאים והמלים שבסגנון המשל על המציאות.

נקח לדוגמא האמור בישיבה י"א ר': וגר זאב עם כבש וגמר עם גדי ירבע וגו'. כתב הדמב"ם במורה נבוכים ח"ג פ"א: כי בידיעת האמת חסור השגאה והקטטה ויבטל היוזק בני אדם קצתם לקצתם. כבר יעד אותו ואמר וגר זאב עם כבש וגו' ופרה ודב וגו' וקעסע יונק וגו'. ואחר כן נתן סבתי ואמר כי הסבה בהסתלק השנאות והקטנות וההגברות היא ידיעת בני אדם בעת ההוא באכפתה הסם. אמר לא ירעו ולא יסחיתו בכל הר קושי כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים. ודעהו. ובספרו ההלכותי יד החזקה בהל' מלכים פ"ב היא הוא כותב: אל יעלה על הלב שבימות המשיח יבוטל דבר מפגנתו של עולם כי אלא עולם כמנהגו נהג. וזה שנאמר בישיבה וגר זאב עם כבש וגמר עם גדי ירבע משל וחי' דה. ענין הדבר שהיה ישראל יושבין לבטח עב רשעי הגוים המשולים כזאב וגמר. שנאמר זאב ערבות ישרדם וגמר יוקד על עריהם. ויחזור כולם לדת האמת ולא יגזלו ולא יסחיתו. אלא יאכלו דברי המותר בנחת עם ישראל. שנאמר ואריה כבקר יאכל תבן. וכן כל כיצא באלו הדברים בענין משיח הם משלים. ובימות המלך המשיח יחדע לכל לאיזה דבר היה משל ומה ענין רמזו בו. 1.

ותנה המקרא הזה אשר בתהלים מ"ה ד' תגור חרבעך על ירך גבור הודך הדרך. יסולנו להבין שידובר באיש אשר ברוח פיו ימות רשע. רוח ישראל רואה תורו והדרו של אדם הלחם במלחמתה של תורה. וכן נקטו בתולק ר' צ"א על הפס' כי תשב ללחום את מושל כי פסטיה דקרא במאי כתיב בתלמוד היישוב לפני רבו כו'. ראינו איפוא שרבותינו כינו פססות דקרא את הכובן המתאים לרוח המקרא ולא משמעות המלים. ובכן אין להוכיח על המציאות שהר"ב תחשב כתכשיט אחר שבאמת אינה כי אם גנאי כאשר הוכיחו מהכתוב וכתתי חרבותם לאתים ותניתותיהם למזמרות ולא ישא גוי אל גוי חרב. ואם היו החרבות תכשיטים לא היה הנביא מנבא על בטולם. ובכן באמר תגור חרבעך על ירך גבור פשטו של מקרא ברוח הוא מלחמתה של תורה. ומר בריה דרבינא העירו כי גם מבין המשל מתאים עם המציאות כי אין מקרא יצא מיד פשטת הוראת המלים. 1. זה אשר נתחדש לו לרב כהנא. בעוד שבאורי מקראות אשר בבבליים לפי רחם נודעים היו לכל בר בי רב.

כתובין פסוקין כ"ו:

והשבתי זיה רעה מן הארץ. על דעה ר' יהודה: שאמר כשבין מן העולם. הוא כמשפן שלא יבוא חיות רעות בארצם. כי בחיות הטבע וברבות הרבה הייתה הערים מלאות אדם לא תבאנה חיות בישוב ועל דעת רבי שמעון שאמר כשביתן שלא יזיקו. יאמר השבתי רעת הדין מן הארץ. והוא הנכון. כי תהיה ארץ ישראל בעת קיום המצות כאשר היה העולם מתחלתו קודם חטאו של אדם הראשון. 1. אין היה רשע פסס את אדם. וכו' 11. שאמר 11 אין ערוד ממת אלא חטא סמית. זה שאמר הכתוב רעעעע יצא על חור פתו 11. וכן ופרה ודב תרנגול ואריה כבקר יאכל תבן 11. כי לא היה הסרף בחיות תרענן רק מפני חטאו של אדם כי בגור עליה לחיות סרף לשניהם 11 חניסם סרף המבני מהם 11 גם לסרףו זו את זו כידע. כי כאלם 11. תנע בבראיתו של עולם באמר בחיות וכן אמר הכתוב וילמד לסרף סרף אדם אכל 11. והנע בבראיתו של עולם באמר בחיות שנתן להם העשב לאכלה דכתיב ולכל חית הארץ ולכל עוף השמים ולכל רמש על הארץ אשר בו נפש חיה את כל ירק עשב לאכלה 11. ואמר הכתוב ויחי כו. כי זה הטבע אשר חושם בנש לעד. ואחר כך למדו הסרף מפני החטא הפסית כאשר פירשתי. ולשהתור שחיטה בעלי החיים לבני נח אחרי המבול תזהיר על האדם ואלו דמכם לנפשיתים אדרש. וגר את נפש האדם 11. ולא נפש חיה חיה חיה בבראיתו. נשאר על מנתם לסרף. ובתמ"ט 11 ארץ ישראל על השלמת תשבת רעת מנהגם יצמדו על הטבע והרשע אשר חושם בהם בעת יצירתם. וכבר הוזכרתי מזה בסדר תולדות נח 11. ועל כן אמר הכתוב על ימי תגואל היצא מגוע ישי שישבו השלום בעולם יחדול הסרף 11 (ובל היה היצא 11) כאשר היה בסבסם מתחלת. ותכונה חיתה בו על חוקיהו שבקש הקב"ה לעשותו משיח 11 ולא עלתה וכתם לכו. ריחיה המעשה על המשיח 11 העתיד 11 לבס:

אנכי זכר

1) ונתתי שלום בארץ ושכנתם ואין מורד חסותי אשר בטרעך חיות כל תבואתה לאכול וכבר חקשתי רש"י וזל שם אם היה אוכלת כחמם לא כל שכן עייש ועקם דרבינו מבואר על נכון ע"ס מה שפירשתי חסותי כי שיעית תר זאב עם כבש ועל ורשית כבקר יאכל תבן וגו' כי פסחת הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים. וקמתי לסיס רייל ורש ורשית חקתי ופכע בחיות לרדם את הכהמן' היא רק בעבור עונש חסום החכל עושים שליחי' של הקב"ה וזה ידוע עייש שולח חקב"ה עונש לאדם ע"י חית רעה וכפס"ס וזל כסס כחובו' מי שנתיידי פסית חיה ורשעו עייש או אחויל אין חית רעה שישכח כפדס חס"ס נוסף לו כססם וחוסמו' לוח ייד דאם יתן חקב"ה לחיות רשות שתחיה מוסיחל גם בדבר' אדם מן חיות גם לצדיקים שכתרו וכתן לא נתן חקב"ה רשע לששול בדברו אדם רק, כרסיה כחמס חסדיק' שיש לו דמיון אדם ועלם אלקים על מני לא חקק

יגש"ח בקובוק 23

ופרשו השמלה הכל משל תני רבי ישמעאל זה אחד משלשה מקריות שנאמרו בתורה במשל אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקד המכה וכי עלת על דעתך שיהא זה מהלך בשוק והלה נהרג על ידיו אלא מהו על משענתו על כוריו אם זרתה השמש עליו דמים לו וכי עליו לכרו החמה וזרחת אלא מה זרחת השמש מיוחדת שהיא שלום לכל באי העולם אף זה בזמן שהוא יודע שהוא שלום ממנו והרגו הרי זה חייב תני ר' אליעזר בן יעקב אומר יאמרו הדברים ככתבן

המקרא והמסורה פל

והראב"ד זו היא פלגנת הנאים. בירושלמי כתובת פ"ד ה"ד: ופרשו השמלה וכו' זה אחד משלש מקריות שנאמרו בתורה במשל. אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו וגו'. אם זרחה עליו השמש דמים לו כו'. תני רבנן אימר הדברים ככתבם.

21 ספסא א"ר 2

ד תגור חרבעך על ירך גבור הודך והדרך:

22 ספסא א"ר

מתני' לא יצא האיש לא בסיף ולא בקשת ולא בתרים 11 ולא באלה ולא ברסח ואם יצא חייב תכאת רבי אליעזר אומר תכשיטין הן לו והכ"א אין אלא לגנאי שנאמר 11 וכתרו חרבותם לאתים ותניתותיהם למזמרות ולא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה בירת כהורה ויזאמן מה בשבת כבלים פסאים ואין יזאמן בהן בשבת: גמ' 11 מאי באלה קולפא: ר' אליעזר אומר תכשיטין הן לו: תנאי אמרו לו לרבי אליעזר וכי מאחר תכשיטין הן לו מפני מה הן בגלל לימות המשיח אמר להן לפי שאין צריכין שנאמר 11 לא ישא גוי אל גוי חרב ותהיו לנו בעלמא אמר אביי מיד דתה 11 אשתרא בנדהרא ופליגא דשמואל דאמר שמואל 11 אין בן העולם הזה לימות המשיח 11 אלא שיעבד גליות' בלבד שנאמר 11 כי לא יהיה אביון מקרב הארץ מסייע ליה לרבי דהיא בר אבא האר' דהיא בר אבא: כל הנביאים לא נתבאו אלא לימות המשיח אבל לעולם הבא 11 עין לא ראתה אלהים וולתך ואיכא דאמר אמרו לו לר' אליעזר וכי מאחר תכשיטין הן לו מפני מה הן בגלל לימות המשיח אמר להן אף לימות המשיח אין בגלל היי' דשמואל ופליגא דר' חייא בר אבא א"ל אביי לרב דמי ואמר לה לרב אייא ואמר לה רב יוסף לרב דמי ואמר לה לרב אייא ואמר לה אביי לרב יוסף מיט דר'א דאמר תכשיטין הן לו דכתיב 11 תגור חרבעך על ירך גבור הודך ויחדך א"ל רב כהנא למר בריה דרב הונא 11 האי ברברי תורה כתיב א"ל 11 אין מקרא יצא מד פשוטו א"ל כהנא כו' היינא בר תמינ סר' ישנן והוה גבורא ליה לכוליה הש"ס 11 ולא הוה ידענא דאין מקרא יצא מד פשוטו עד השתא מאי קמל דלימד אינש וחדר ליסבר 11

23 המקרא והמסורה פל

כי הנה דברי רב כהנא אלו יסובו על אשר שנינו שם: לא יצא האיש לא בסיף ולא בקשת ולא בתרים ולא באלה ולא ברסח. ואם יצא חייב תכאת. ר' אליעזר אומר תכשיטין הן לו. ואמרו על זה בגמרא: מאי סמא דר' אליעזר דכתיב תגור חרבעך על ירך גבור הודך ויחדך. א"ל רב כהנא למר בריה דרבינא האי בדברי תורה כתיב. א"ל אין מקרא יצא מיד פשוטו. כלומר. כל מעיין בדברי הנביאים ימצא כי דברו בדרך המשל החצויר. והנה מטבע המדבר במליצה כי המסורה המכוונת היא הנמשל. אבל המשל עצמו לפעמים שהוא בדי ואין

ואשר מיכ סיל דכשנתו כוא כלל דנר, כיינו דקיום כמלכ
כוא פיי ציטול, אלל שלאחר זמן איסורו נריך מעשה של
ציטול, ופיי כשנתו כלל דנר ים מעשה של ציטול.

שון צבוק מתוך המצוק סיון ט"ז

וכן הגדר בשביתת חמץ ושארר אם הכוונה
שלא יהנה או הכוונה שזה גופה פעולה.
ועיין בפסחים דף ה' בשכר ג' ראשון כו' זכו
כו' ושם הכוונה היא ההעדר. ובאמת לשיטת
רש"י דף ד' ע"ב¹ גבי ביטול והרמב"ם פ"ב
מהל' חמץ² פ"ד ה"י³ והי"א⁴ הוה עיקר
השבחה של הצורה דחמץ.

ובאמת זה מחלוקת בת"כ ר"י ור"ש בפ'
בחוקותי גבי והשבתי חיה רעה,
אם ר"ל השבתת חומר או השבתת צורה, ור"י
לשיטתו דס"ל שריפה השבתת החומר.

שני. הש"ס סיון ט"ז

שם ומכיל חף מפרר כו', ר"כ לפנין אי מקיימין פיי ציטול
כרוב מיס דמשביתו דגוף החמץ אין נשנס פיי¹ רק איסורו כוא
שנסנס דהביטול מתירו האריכו האחרונים ועי' ספרא בחקותי פרק
ז' בריחא אי והשבתי ח"י רעה מן הארץ ר' יהודה אומר משביתן
מן העולם ר' שמעון אומר משביתן שלא יזקו כו' וכה"ל ונר זאב
פס ככש ונר והיינו דפליגי אי מיבנס השבחה מורה ביטור השלם
או מורה רק ביטור הרעו שלם שיתחלק וישתנה סנסנס כרס
לחזק והוא פלוגתא דומה לספק הכיל

לי חיה אבל תרשע שיש לו דמות בהמה חזק לו חיה ודקך תינח אם חיה יש לחת ושבע ששולמי
בבהמה או שייך ששולמי לטובים גם את האדם תרשע חרומה לבהמה ודמות בהמה לו לכן נתן הקב"ה כח
ושבע בהחיה לשלום בבהמה לכן מושלך נ"כ על אדם רשע שיש לו דמות בהמה אבל לעיל ט"ה"ח כל
עם ח' צדיקים ולא יצא באדם ט"ה"ח לו דמות בהמה קיצוץ לחיו נענס ע"י חיה איכ' למה תשול
חיה בבהמה כמס' לכן או לא השול חיה בבהמה כלל ודו"ק ונר זאב עם ככש ונר עם נרי ירבץ
נר זאב ככר יאכל חן היינו שלא יזק עוד חיה לבהמה ויחיה שלום, בנייהם והשקם כי מלאה
תאריך דקך אף ח' כמים לים סמים ויחיו חבלי צדיקים ויחיה צלם אלקים עליהם ולא יחיו דומין לבהמה
לכך כפילא לא יישלמו חיה גם על בחמי פסח והבן זה כי נכון מאד ונח כו' תסכים הנ"ל ונתתי
שקם בארץ ושבתם ואין פתירה ר"כ שיהיו כולם צדיקים ולא יחיה ביד שום בהמה כח ושליקת להחריד
אותן וכזו שלא יחיה למה פתירה כפילא שוב והשבתי חיה רעה מן הארץ שלא יתן כלל חיה רעה
בעולם כי כולם יהיו טובים ולא יזקו כלל ואין חיה בדיוק והשבתי חיה רעה מן הארץ ולא אמר והשבתי
חיה רעה כמס' רק מן הארץ שכל יצוא בעולם חיה רעה רק כולם יהיו טובים כדכתיב ונר זאב עם ככש
או לא חזק חיה נ"כ לבהמה ופיי' יבואר הספק נ"כ בפי' בחי הנ"ל ולבהמתך ולחיה אשר בארץ
חיה כל תבואת לאכול ופיי' יבואר הספק נ"כ בפי' בחי הנ"ל ולבהמתך ולחיה אשר בארץ
שמישה או חיה חיה כבהמה ושקום חיה לבהמה חיינו כיון דיקשו רצונו של פקום ויקיימו מצות
בארץ חיה כל תבואת לאכול שלא יאכל עוד חיה את הבהמה רק יחיה מאכל הבהמה וחיה שיה
ויהיכל תבואת לאכול ויהיו כמס' שמישה ופיי' הגביה ואריה ככר יאכל תבואת ידעו ולא ישיחיהו
כלל חר קדשי וחרב נחמד ודקך:

כ"י פסחים ג'

בביבוא בניבא, דכתיב משביתו
ולא כתיב חנערו והשבתה לנבי היא
השבתה:

כ"י פסחים

הרי' שאמרה תורה (במס' י"ג טו) כיום הראשון משביתו שאור
מנחמים ואמריק נגמרה דמדאורייתא כביטול נעלמא
פני ופקאן לן מדכתיב משביתו ולא כתיב חנערו או משרפו
כענין שפי' (מגדרין י"ג) בעשרת כוכבים השבת שרף וכלה
כדברי רש"י ז"ל (ד' ד"ה בעטיל) ולפיכך תרגם אונקלוס משביתו
סנעטון א"י נפקא לן מדכתיב (ויגס ט"ו ד) לא ידעה לך כדברי
רשמיו הרשפים ז"ל (גם מגדרין י"ג) והכי מילא נשפח
(ד"ה ק"ה) לא ידעה לך שאור בעל"ג נלק.

אין באלה השבוק סיון ונזכר בפרק ה'
הש"ס ט"ז

והנראה כזה, דכנס כרין כחנ ציטול ענין ציטול דלמדו זכ
מחשבתו ופי' תרגום אונקלוס משביתו סנעטון,
ונדפס כמננים נאמר דאיוו סינר כן ופל לימוד זכ יש סתירה
כפסוק וכשבתי חיה רשע שפי' נ"כ כהרגום ואכפלו.

גמ' המוקד' בפרק ה'

(א) **ושבתתם** ואין פתירה, לא יראים מכל ברייה, והשבתי חיה רעה מן הארץ. ר' יהודה אומר
מנכרים (א) מן העולם. ר' שמעון אומר משביתן שלא יזקו. אר"ש אימתי
חיה שבת של פקום בוסן שאין מוקים, או בוסן שיש מוקים ואין מוקים. אומר בוסן שיש
מוקים ואין מוקים. (ב) וכן הוא אומר מוסר שיר ליום השבת למשבתי מוקים מן העולם משביתן
שלא ידקו; (ג) וכן הוא אומר נר זאב עם ככש ונר עם נרי ירבץ וענל וכפירי ובריא יחדיו וער
קאן נהג כס, ופיה הוב תרענה יחדיו ירבצו לידים ואריה ככר יאכל חבן. ושעשע יתק על
חיה מן חיל באורה צפעוני נפול ירו ורה. פלסר שתינוק מישראל עתיד להישים את ידו להקך
נלל עינו של צפעוני ופוציא (ג) מרה מרען פיו. וכן הוא אומר נפול ירו ורה. ע היה הורנה את
הבריות:

מתוך יבוא השבוק פסח סיון ח'

דהנה ראויי כספר אכן באלו כי חמץ ומלח פיי כ"ה,
שחמה על כרין דכחז דביטול נפקא לן מדכתיב
משביתו ולא כתיב חנערו, ולפי תרגום אונקלוס משביתו
סנעטון, וכלה כתיב וכשבתי חיה רעה מן הארץ (ויקרא
ט, ו) ופירש תרגום אונקלוס וכשבתי ואכפלו, וכלה שם
כעירוש הוא לנכר מן העולם.

אמנם תינה כתיב פרשח בחקתי, וכשבתי חיה רשע מן
הארץ, רבי יהודה אומר משביתם מן העולם, ר"ש
אומר משביתן שלא חיקו, ולפי זה אפשר לומר דר"י לפסחים
דכפירוש של וכשבתי חיה רשע הוא לנכר מן העולם, איכ
כ"כ משביתו דכתיב בחמץ הוא לנכר מן העולם, ולכן סובר
דאין ציטור חמץ אלל שריפה, וכיון דמלוחו כוא ציטור, איכ
ילפינן מנוחר דכביטור הוא בשריפה. אלל רכנן סברי כר"ש
דכפירוש וכשבתי חיה רשע הוא משביתן שלא חיקו, אלל
אית סנעק מן העולם, איכ כ"כ משביתו דכתיב בחמץ
אין זה ציטור מן העולם, אלל ציטול שחכטלו מתחרה חמץ,